

האשה שנתארמלה

פרק שני כתובות

יח.

עין משפט נר מצוה

(א) והשתא קס"ד דהמלוה את חברו בעדים זרין לפרעו בעדים ואין נאמן לומר פרעתי כיון דלית ליה מגו ומסקי דקיל"ל דא"ל לפרעו בעדים ונאמן לומר פרעתי אפילו בלא מגו. מ"ג. (ב) גיטין נ"א: שבעות מ"ב. (ג) ש"ב ק"ע. שבעות מ"ג. (ד) ועיין קדושין מ"ג. (ה) גיטין נ"א: שבעות מ"ב. (ו) ש"ס, ט"ו. גיטין נ"א: ב"ק ק"ד. שבעות מ"ב: ב"מ ג., (ז) דף נ"ח. (ח) נשמות כ"ג. (ט) ג"ס דף ק"ב. (י) ונתוסף ב"ק ק"ד. ד"ה עירוב וכו' האריכו טובא.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה דסמ"ו וכו' בפני נכח ובפני נחתם דאין עדים:

וליתני מנה לויסי ממך. מלמיה דר' יהושע דאשמועינן דמודה היכא דאין שור שחוט לפניך מאי שנה דאשמועינן בקרקע ואינטיריך למתנייה בצביו משום סיפא לנקוט מלמיה במטלטלין ולישמעינן בדדיה גופיה: **נאמן.** מדאורייתא בלא שבעות: **וניסני מודה ר' יהושע כו' והאלסניו פרס.** פרעתו חזיו שהוא נאמן בלא שבעות הואיל ואין שור שחוט לפניו דאשמועינן רבותא דאע"ג דמודה במקלפת פטור הואיל ואינו תובעו: **אליבא דמאן.** תנאי פליגי בהא מילתא בשבעות (דף מ"ג). ואי אמר רבי יהושע הכי לא כחד מנייהו הוא דאי כרבנן הא אמרי אפי' תובעו זה מודה במקלפת משיב אצידה הוא דמתן בשבעות^(א) מנה לנכח בידך אין לך בידי אלא חמשים דינר פטור משום שהוא כמשיב אצידה ומאי אשמועינן רבי יהושע באין שור שחוט ואי אליבא דר' אליעזר בן עקיבא כי לא תבע ליה נמי האמר שבעות בעי: **ורבי אליעזר לית ליה משיב אצידה פטור.** מן השבעות בתמיהה הא תקנתא דרבנן היא דמס' גיטין (דף מ"ח): המולא מליאה לא ישבע מפני תיקון העולם וכיון דכי אינו תובעו נמי מחייב ליה שבעות הרי אין לך משיב אצידה גדולה מזה וחייב: **אין נשבעין על טענה חרש שוטה וקטן.** משנה היא בשבעות: **טענה אחרים הוא.** ומאי פעמים דקאמר ומאי טענה ענמו: **אלא הכא דברכה קא מיפלגי.** אלא לעולם בטוענו קטן ודקשיא לך אין נשבעין על טענת קטן הני מילי בשטוענו קטן אינן נתמיו לך וקרא כמייב"ו כי יתן איש אל רעהו ולא קטן ומכאן לית לה בשבעות [מ"ג]. אבל הכא שזא בטענת אציו אית ליה לרבי אליעזר בן עקיבא נשבעין ורבנן פליגי עליה אפילו בטוענו גדול וקרו ליה משיב אצידה ודברכה קא מיפלגי: **לא**

דסתם יהודה וגליל כשעת חירום דמו^(א) וליתני מודה רבי יהושע באומר לחבירו מנה לויתני ממך ופרעתו לך שהוא נאמן משום דקא בעי למיתני סיפא אם יש עדים שהוא לזה ממנו והוא אומר פרעתו אינו נאמן והא קיימא לן^(ב) המלוה את חבירו בעדים אינו צריך לפרעו בעדים וליתני מודה ר' יהושע באומר לחבירו מנה לאבך בידי והאכלתיו פרס שהוא נאמן אליבא דמאן אי אליבא דרבנן הא אמרי משיב אצידה הוי אי אליבא דרבי אליעזר בן עקיבא הא אמר שבעות בעי דתניא^(ג) רבי אליעזר בן עקיבא אומר פעמים שאדם נשבע על טענת עצמו כיצד מנה לאבך בידי והאכלתיו פרס הרי זה נשבע וזהו שנשבע על טענת עצמו וחכמים אומרים יאינו אלא כמשיב אצידה ופטור ור' אליעזר בן עקיבא לית ליה משיב אצידה פטור אמר רב בטוענו קטן^(ד) והאמר מר^(ה) אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן מאי קמן גדול ואמאי קרי ליה קמן דלגבי מילי דאביו קמן הוא אי הכי טענת עצמו טענת אחרים היא טענת אחרים והודאת עצמו כולהי טענתא הכא דברכה קמיופלגי דאמר רבה^(ו) מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו והאי בכורה בעי דלכפריה והאי דלא כפר ליה משום דאין אדם מעיז פניו הוא ובכורה

ישבע מפני תיקון העולם ואית ספרים דגרסי הכי צדדיא ואין נראה לרבינו יצחק דמשיב אצידה פטור מדאורייתא מטעם מגו ולא מכח דפרקיך וית ליה לרבי יצחק המולא מליאה כו' ומשני הוא למימר וית ליה לר"א בן יעקב שאלם נשבע וכו' ופרקי ור"א בן יעקב לית ליה משיב אצידה פטור והשתא אי מכח מתני' פריך הוה ליה למימר וית ליה לר"א בן יעקב המולא מליאה דקאמר ארבי יצחק ועוד כיון דמשני הוא דאמר כר"א בן יעקב א"כ רוצה לומר דר"א פליג אמתניתין א"כ מאי פריך ור"א בן יעקב לית ליה משיב אצידה פטור אין הכי נמי דלית ליה אלא מכח מגו פריך דפרשישית: **אל"א הבא דברכה קא מיפלגי.** פירש בקונטרס לעולם בטוענו קטן ודקא קשיא לך הא אין נשבעין על טענת אציו אצד מליאה לא ישבע מפני תיקון העולם וכי תימא מ"ט דרבנן דאין סברא לומר דסברי דלף צבא בטענת אציו לית ביה ממשא אלא דברכה קמיפלגי ונראה דמשום דקרי ליה טענת ענמו דחוק להעמיד בטוענו קטן אלא קשיא דמירון חסר מן הספר ועוד דבהגול קמא (ב"ק דף ק"ו) וס' ממעטינן נתנו כשהוא קטן ותבעו כשהוא גדול עד שתהא תביעה ונתינה שוין בגדלות והי"ה דמהאי קרא ממעט נתנו כשהוא גדול ותבעו כשהוא קטן דהיינו כגון שנתן לו אציו ותבעו בטענות ונראה דה"פ לעולם בגדול מיירי אלא לא תימא דקרי ליה טענת ענמו משום דהודאת ענמו היא אלא דברכה קמיפלגי ולרבנן דסברי דבצנו מעיז טענת ענמו היא ור"ה ק"ר רב"ז פיעמים שאלם נשבע על מה שאתם מחשיבים טענת ענמו אבל לרבי דאיו מעיז טענת אחרים היא וצסוף שבעות הדיינין (שבעות דף מ"ג) דמתן אצל נשבעין לקטן ומפרש צבא בטענת אציו ור"ב"ז היא ההוא קטן נמי לאו דווקא אלא גדול וקרי ליה קטן משום דלגבי מילי דאציו קטן הוא כדמפרש הכא וקשה קצת דהוה ליה לאקשויי ולשנויי אמתניתין דהתם כמו שמקשה על רב דבהי"ה שמעתא גופה לא מקשה על המשנה אלא על רב: **כמפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע.** אפילו לרבנן דר"ש דלא דרשי טעמא דקרא קא צעי רבה שפיר מפני מה אמרה תורה כו' דאמאי לא מהימן בלא שבעות צמגו דאי צעי כפר הכל או ינלף מהכא דלא אמרינן מגו ומשני דאין זה מגו דאין אדם מעיז לכפור ואף על גב דבפרק שבעות הדיינין (ס"ג דף מ"ג) אמרינן בכופר הכל משבעין אותו שבעות היסת משום דחוקה אין אדם תובע אלא אם כן יש לו ופרקי דברכה חזקה דאין אדם מעיז פניו בפני צבא כדאמר ר' יוחנן דאשמועינן קמשתמיט אלמא בכופר צכל נמי אדם מעיז לכפור דאשמועינן קא משתמיט כמו צמגה מקלפת מ"מ קאמר הכא שפיר חזקה דאין אדם מעיז לכפור הכול כל כך ולא הוי מגו דיותר ברזון הוא מודה במקלפת הטענה דאיו מעיז כל כך אצל אין לפרש דרבה אתא לפרושי מפני מה אמרה תורה מודה מקלפת ולא כופר הכל וקאמר חזקה דאין אדם מעיז לך נאמן כשכופר הכל דאם כן במקום שיכול להעזי אפילו כופר הכל חייב וצסוף אמרינן איפכא לרבנן דבצנו מעיז ופטור אף מודה מקלפת הטענה משום דמשיב אצידה הוא מגו דאי צעי כפר הכל ואם תאמר ומנלן דכופר הכל פטור וליכא למימר מדאכטריך קרא לחייב שבעות צעד אחד מכלל דכופר הכל פטור דהא אינטיריך להיכא שמעדידים שגנז לו והוא אינו יודע אלא י"ל דגזירת הכתוב היא דכי הוא זה משמע דבעינן כפירה והודאה ועוד מודה מקלפת יש להשביעו שחייב לו ממון שהודה ועל ידי כך מגלגל עליו שבעות כעין גלגול אבל כופר הכל נסתלק לגמרי ממנו: **חזקה אין אדם מעיז פניו.** לא כמו שפי' בקונטרס בהגול (ב"ק דף ק"ו). דאין אדם מעיז לפי עשעה לו טובה שהלוהו אצל צפקדון מעיז דאם כן צפקדון מודה מקלפת נמי יהא פטור צמגו דאי צעי כופר הכל וצכל דוכתא משמע דמודה מקלפת חייב צפקדון גבי עשר גפנים טעונות מסרתי לך כו' (שבעות דף מ"ג): דמשמע דליירי צפקדון וגבי סלע הלויתני עליו ושתים היה שוה (שם מג.) וגבי מליאה נמי אמרי' בהניקין (גיטין נ"א) וס' דמודה מקלפת חייב ולא מהימן צמגו אלא אור"מ דהיינו כגון חזקה שאין האשה מעיזה פניה בפני בעלה שאין לאדם פנים לכפור הכל ור"ב"ז פ"א ח"א אין אדם מעיז היכא שחצרו מכיר בשקרו ואין להאריך: **ובכולי**

יח א מ"י פ"ה מהל' מלוה וזה הלכה א סמג עשין זה טו"ט"ע ח"מ סימן ע ספק א: **י"ב ב מ"י פ"ד מהלכות טוען ועשין הלכה ה סמג ע טו"ט"ע שם ט"י ע"ה ספק א: **ב ג מ"י פ"ה שם הל' ט סמג שם טו"ט"ע שם סימן לו ספק א:****

מוסף רש"י

דסתם יהודה וגליל. אפילו בשעת שלום, בשעת חירום דמו. שאין שירות מלוות מו' לו, אבל בשאר מלכות אי חיבה חירום לא הוה חזקה אלא בשעת שלום הוה חזקה דהא שירות מלוות, והאי דקאמר ר' אבא בשעת חירום שט, הכי קאמר יהודה וגליל הרי הן כשעת חירום של שאר מלכות (ר"ב ב"ב לח.). והאכלתיו פרס. והחזיקי לו חלי והתניו ביד, הרי זה נשבע. על השאל (שבועות מ"ג). ור' אליעזר בן יעקב לית ליה כו'. כמו והיון זה ור"א לית ליה חזקה דתיקון העולם דמשיב אצד פטור משבעות דא"כ שכיח ליה ואולי, והאי נמי כיון דלא נשבע כמשיב אצד הוא (גיטין נ"א). בטוענו קטן. ימוס קטן מובע (שבועות מ"ג). אין נשבעין על טענת חרש. כגון שטועני ברמיחה. דמצי שצדכו חכמים בכל מקום לא מדבר ולא שומע (שם). אי הכי. לטועני גדול. טענת עצמו. קרי לה. טענת אחרים היא (שם). טענת אחרים והודאת עצמו. על שהודה לו שאתם דבריו ומודה לו שעדיין חייב לו פרס הוא נשבע (שם). כוליהי טענתא טענת אחרים כו'. ולכן נשבעין עליה וצבי היא גוויי מי פליגי רבנן עליה ומי היה קאמר פעמים שאלם נשבע. כל שמתא כי היא גוואה משבע (שם). אלא הבא בדריבה קמיפלגי. ולעולם בטוענו קטן ומשום דאין טענתא חשונה במקום אחר, דמייב"ו כי יתן איש אל רעהו ליה הכי טענת ענמו, והיה הכא טענה היא דהא אצד מתיב איש דמתא מתיב הכא הוא גאה, והיינו דקאמר פעמים, וכו' מתיב רבנן אמאי פליגי עליה, דברכה קמיפלגי (שבועות מ"ג). ולרבנן אפילו לגדול אין נשבעין דמתן בשבעות (ל"ח). מנה לנכח בידך, אין לו בידי אלא חמשים דינר פטור, ובדריבה פליגי (גיטין נ"א). מפני מה אמרה תורה כו'. ולא משנו כמשיב אצד לפטור שלא כפר בכולו (ב"מ ג.). אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו. לכפור את הכל, הלך בשביל הודאת המקלפת אינו נאמן על השאל, דהאי כבולה צעי דלכפריה כו' (גיטין נ"א) או: אין אדם מעיז פניו בפני זה ששעה לו טובה, הלך היכא לכפר הכל פטור משבעות, דאי לא קושטא בדריה לא הוה מצי לכפר ביה, והיכי דמודה מקלפת כבולה צעי למכפריה והא דלא כפריה משום דאין אדם מעיז (ב"ק ק"ד).

למכפר ביה, והיכי דמודה מקלפת כבולה צעי למכפריה והא דלא כפריה משום דאין אדם מעיז (ב"ק ק"ד).